

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאואריטש

שער
שלישי

קובץ
שלשת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חופשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נג"מ זי"ע

שנייאורסאהן

מליאובאואריטש

•

בא

(חלק בו שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פאָרקוויי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמות שונים וSSH לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת בא, כת טבתיז'ו שבט, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY*

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehota.org / www.kehota.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehota.org

בָּא

קידוש החודש כ„מצוה ראשונה“.⁶ ולדוגמא, הרמב”ם כתוב: „מצוה ראשונה⁸ מצות עשה לידע⁹

(6) להעיר מהוויות ת, יב: איזו היא מצווה שהיא נאמרה במלילה היי אמר ועבודת כוכבים ומקרה „והאמיר מר עשר מצות נצטו שישראל במורה“ ואינו מבקש מהמצוות שברשותנו ושיהיא לנו¹⁰. ובמצפיע¹¹ להוויות שם: ועי' בספר פ' שלח דריל ומה שמצוותה אזהר. ולהעיר מומב”ם רפ”ט מהל’ מלכים על שהה דברים נצותו אזהר על עוז כי ובמצירות נצטו עמרם במצוות אזהר עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על דיו. ואינו מפטת מצות קדחה.

(7) ובוחר חג רנו, ב) פקדוא קדמאתancy. ובזח”ב (רע”מ – כה, א) ולקחתם .. וידעתם כי אני ה’ אלקיכם וג’ו פקדוא דא קדמאת דכל פקדון ראשיתא דכל פקדון למנדע לי להקב”ה הכללה. ושם ע”ב: רוא דפקדא קדמאת למנדע לי בכלל בגין דכתיב Anci כו. וראה תק�ו ז תיל” (עד, ב).

– וראה הרuria מהימנא סהמ”ץ” (להר”ד מרגלית) בראש הוצאות דס' הזוהר (ירושלים תש”ז ועוד) עני¹². וראה בארכוה לקמן ע’ 116.

(8) ב”ה לשון הרמב”ם במנין המצוות בראש ספר היד. (משא”כ בשאר המצוות שלא פיי „המצוה השנינו“ וככ – ובפרטות כי או הי צ”ל בן עד סוף). ולא כורה כוונתו להדייש לא רק המנין – שראי מצווה הא, אלא גם חמירותה (ומרמו בה ע”ד לשונו בראש ספר היד כדלקמן). ועד”ז כתוב בראש מצות לית דמנין המצוות שלו. וראה שיחת יג’ ניסן תשמ”ה.

(9) וככ’ בראש ספר היד “ליידן שיש שם מצוי

* ראה רמב”ם ס’ המדעת (ירושלימים תשכ”ד) שגם בכמה דפוסים וכתי מותחיל „מצוה ראשונה“, אף שלפנינו נסמן „א“ (כמו לפניהם שאר המצוחה), בבדפוסים שיש לפנינו. אל א’ שברםב”ם דפוס רומי ר”מ (ונוד דפוסים שהובאו שם) ליתא הסימון „א“ לפנינו. ושם הובאו נוסחות שבסמוכה הא’ הוא כאשר המצוות שמותחיל: א’ ליידן – וליתא „מצוה ראשונה“.

א. המצוה „לקdash חדש ולחשב שנים וחדים בבית דין בלבד¹ נלמדת מן הכתוב² „חודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחשי השנה“.

ובמקום אחר (עליל)³ כתוב רשי: בפירשו – בוגע למצזה זו – „לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצווה ראשונה⁴ שנצטו בה ישראל⁵ (ושם ביאר „מה טעם פתח בבראשית“).

והנה, מוני המצאות – הרמב”ם וכייב – במנותם את מניין המצאות כסדרון, לא הביאו (ובדוקא) את מצות

(1) לשון הרמב”ם במנין המצאות בראש ספר היד מע קנג. עד”ז בסהמ”ץ לפנינו מע הנ”ל „לקdash חדש (ס”א ולחשוב חדשים) ושנים וזו היא מצווה קידוש החודש כו“. וכ”ה בהוצאה הרבה העלילה דספההמ”ץ (וכגירות ס”א). אבל בהצתת אפקה: שצנו יתעלה בחשbonו ד„לקdash ושנים וזו היא כו. וחינויו ריש מצווה ד„לקdash חדשם ולעבר שניים ולקבעו מועד השנה ע”פ אותן קידוש“. וראה لكمן בפנימי ס”ה ואילך.

(2) פרשantonib, ב.

(3) בראשית א. וראה תנומה באבער בראשית יא. יליש עה”פ החודש (רמז קפ). גירסת מדרש ללח טוב ר”פ בראשית.

(4) ראה גם פרש”י פרשantonib, א. „מצוה ראשונה“.

במדרשים הניל ליתא „שהיא מצווה ראשונה כו“, אבל משמע שזו כי כוונת מדרשים הניל, ורש”י הוסיפה, מפרטה לתוספת ביאור.

(5) „משא”כ מילה וגודה גן .. שלא היה ציווין אלא ליחיד איןן נשבות מכל מצותי כל זמן שלא נצטו גם כל ישראל כו“ (ראם בפרש”י בראשית שם).

מכל מקום, מצד התורה (ומצד ה"חפצא") המצויה ראשונה" (שבה לכורה "היה ציריך להתחילה את התורה"¹⁷) היא "החודש הזה לכם", לפי שיש במצויה זו תוכן עיקרי ויסודי בכללות התורה והמצאות.

ויש לומר שתוכן זה הוא בכמה עניינים: (א) מצואה זו מורה ומלמדת את אופן נתינת התורה; (ב) מצואה זו מביאה בಗלויה את כח התורה והמצאות; (ג) מצואה זו מבטאת בהדגשה את המטרה והתכלית של מצוות התורה, בדילמן.

ב. האבן-עוזרא בפרשנתנו¹⁸ העיר על כך "משה לא פירש לנו בתורה איך נקבע החנינים והחדשים ואם לא נמצא אביב מה נעשה ויש לתמונה מזה תימא גודלה איך פירש דיני כל נגעי המצורע שהוא באדם אחד ולא יעמוד בכל זמן והניח דבר המועדים שכל ישראל חביבים לשמייה בכל זמן ויש כרת על אכילת חמץ בפסח ועל אכילת יום הכהبورים", וכותב על זה "זהו לאות כי סマー על קריית בית דין בכל דור ודור".¹⁹

כלומר, במצוות קידוש החודש יש אותן, הוכחה ברורה וגלויה, לכך

(17) וגם להמתנקא שהתחלת התורה היא מבראשית הרוי בסודך ("תורה" → הראה, מצאות) היא (כנ"ל), מצואה ראשונה שנצטו בה ישראל" (ראה לעיל העדרה 5).

(18) יב, ב בפי הארוך. וראה גם בפי הקוצר.

(19) והאריך בזה בהקדמותו לפי ע"ה"ת בע"ה, הדריך הב", ומסימן "זהו לנו אותן שומר משה על תורה שבע"פ, שהיה שמחה לב ולעزم מרפא, כי אין הפרש בין שתי התורות, ומידי אבותינו שתהיין לנו מסורות כו", ועוד"ז הוא בס' העבור שלו בסוד העבור".

שיש שם אלה שנאמר²⁰ אני ה' אלקיך".

וחהטם לכך מובן בפשטות: ידיעת וקיים כל המצוות אין להם מקום אלא לאחרי הידיעה²¹ "שיש שם אלה ז' וقلשנו בראש ההלכות²², שידעה ז' היא ייסוד היסודות ועמוד החכומות". ומה שכתב רב"י "ראשונה", כונתו בפשטות – לעניין מקום כתיבתה בתורה.²³

אולם, כיוון שככל העניינים שבתורה הם בדיקן, ייל, שאעפ' שביחס לאדם (הגברא) הנה "מצואה ראשונה .. לידע שיש שם אלה" – ובבלשון רוז"²⁴: תחילתה ציריך שי"קobel עליו על מלכות שמים²⁵ וرك לאחר מכן "יקובל עליו על מצות" –

ראשו". ובסהמ"ץ לפניו מ"ע א – "בהאמנת .. שנאנצין כי", אבל בhocצתת אפתה, גם שם: בידיעות .. שנדע כי (וראה גם בהנסמן בהוצאת העדר .. שם). וראה לקיש' ח"א ע' 339 בעדרה. ואcum.

(10) יתרו, כ, ב.

(11) להעיר מתניא קו"א ד"ה הנה (קסב, א) "מצוות האהבה .. הנמנית ראשונה בתורה זו".

כמ"ש הרמב"ם ז"ל שהיא מיסודי התורה כו".

(12) ולהעיר שזהו גם דברו הראשון דעתה הדברות – מצואה ראשונה שבזמן מ"ת. וראה פירוש המשניות להרמב"ם ספ"ז דחולין.

(13) ראה ספרהמ"ץ להצ"ץ מצות האמת אלקלחות בתקלה.

(14) ריש הלכות יסוה"ת.

(15) ברכות רפ"ב בונגצע לך"ש. וראה עד"ז מכילתאי יתמו (ג) – בשיכרות לעשרה"ז.

(16) ולהעיר מספר המצוות להרמב"ם מ"ע ב. ממצוות עשה" (ונד"ז הם השינויים ברמב"ם בראש מלחית שבמנין המצוות).

רש"י שם) – מכל מקום, כיוון שההתחלתה "בראשית בראש" באה במקום (מה היה צריך להיות) ההתחלה – "החדש הזה לכם" ("לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם"), מסתבר לומר שגם לפני המسكننا יש שיות בינוין.

ועל-פי הניל' הדבר מובן: על "בראשית בראש אלקים" פירש רש"י²⁴, "בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבאותיו"; ומאחר שככל הבריאה היא בשבייל התורה ובשביל ישראל, מובן שכואור ביהדות פוסקים על-פי התורה שהחדש מעובר – הדבר פועל שכן היה במציאות העולם, שהרי כל הבריאה נבראה בשבייל התורה וישראל.

ד. אמנם, הסבר זה אינו מספיק, שהרי זה שכארשר ביהדות מערבים את החדש "בתוליה חזורין" אינו עניין במצוה עצמה, ואף לא בלבנה, אלא תוכזה המתරחשת בדבר צרכי למגורי! ואילו מהלשוון "מצוה רשותה שנצטו בה ישראל" משמע שענין "ראשונה" כאן הוא ביחס ל"מצוה", ומה – שתוכן ומטרת המצווה קיים בכך.

ה. ויש לומר הביאור זה:²⁵

עיקר עניין של מצוות התורה הוא לפועל קדושה בעולם. וזהו הנקודה בכל מצוות התורה: אדם נוטל חפצא מן העולם ועשה אותו לחפצא של

שהتورה בפירושה ניתנה²⁰, היינו, שהتورה שבבעל-פה, שנטגתלה על-ידי החכמים בכל הדורות, והتورה שבכתב – חד הן.

ובפרט שקיומן של מצוות רבota – מאי בתורה, השיכות לזמני השנה – תלוי דוקא בקביעות החדים וכיו' כפי-שנקבעו על-ידי חכמים בתורה שבבעל-פה.²¹

ג. על-דרך-זה, מצות קדוש החדש מבטא ומגלת גם את שלטון ומשאלת התורה על מציאות העולם – וכמما אמר רוז'²² הידוע על הפטוק²³: "אקרא לאלאקים עליון לא-ღומר עלי" – "בת שלש שנים ויום אחד ונמלין בית דין לעוברו הבתולין חוזרין ולאו אין הבתולין חוזרין".

ולפיכך מצות קדוש החדש היא "מצוה ראשונה שנצטו בה ישראל" (עד ש"לא היה צריך להתחיל ... אלא כי", כנ"ל) – שכן היא המקור ליסודות בנתינת התורה – האמונה באמיתיות התורה שבבעל-פה, וכן האמונה בתוקף התורה והמצוות בכלל, בכח שבזו לשנות את טبع ומציאות העולם.

ועפ"ז יומתך עניין נוסף:

אף שנتابאר בפירוש שהטעם ש"פתח בבראשית" הוא "משום מה מעשיו הגיד לעמו כו'" (כהmeshך דברי

(20) ראה ורבם בריש הקדמתו בספר היד.

(21) ראה בארוכה אברבנאל כאן ד"ה והלימוד הג' ואילך. וראה צל"ח בפתחה למס' ברכות בסופה בפי הסימן "מן נתט".

(22) ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. ושם ג'. והובא להלכה בש"ך (ושו"ע אדה"ז) יוז"ד סקפת סקי"ג (סקפ"ג).

(23) תהילים גג, ג.

(24) עה"פ שם בד"ה הב.

(25) עד החסידות וראה לקו"ש חת"ז ס"ע 481 ואילך. חכ"א ע' 65 ואילך. ועוד.

החודש כדי שייעשו ישראל מועדי השנה בموעדם³², ומטעם זה אומרים ביום טוב "מקדש ישראל והמנים" כי "ישראל דקדשנהו לזומנים"³³).

ויש לומר שזו הטעם להיותה "מצוה ראשונה" – נוסף על זה שהנוקודה הכללית שבכל מצוות התורה היא לפועל בחפצא שהיא להחפצא של מצווה, ונקודה זו קיימת בಗליוי במצוות קדוש החודש כנ"ל,

הנה עוד זאת – מצווה זו (בפניו העניים) היא "ראשונה" גם בעינינה ומדריגתה: אכן ע"פ שגדיר העולם הוא שני הדברים, הנה הזמן והן המקום³⁴, בזמן ומקום קשוריהם ותלותיהם זה בזזה³⁵, הנה בסדר הקדימה באה מציאות הזמן לפני מציאות המקום³⁶, כי כל התהווות, כולל גם התהווות "המקום", הרי היא שינוי (בஹו) המצב שהיה (בעבר) קודם התהווות³⁷, ונמצא שלפני כל התהווות (גם לפני התהווות המקום) הייתה כבר מציאות של דבר אשר השטנה לאחר מכן – וזהו (תוכן עניין) הזמן.

כלומר, המציאות הראשונה ב"עולם" (שמנתה מתחילה מציאות כל הנמצאים) היא – זמן.

וכן מובן גם בפשטותו לגבי האדם,

(32) חינוך שבהערה 1. וראה רמב"ם שם פ"א ה"ז. ספ"ב. ועוד.

.א.

(34) שער היהוד והאמונה פ"ז (פב, א).

.א.

(35) לק"ת ברכה צח, א.

(36) בהבא למן וראה גם לק"ש ח'כ ע' 333. וש"ג.

(37) וראה גם המשך תער"ב ח"א ע' שלט: דכל מה שנדרה היה בחייב זמן בלבד ואת שנותהו מן העדר להרי ה' זמן שלא היו ונתנוו ונתחשו.

מצوها, עד שהוא נעשה לעניין של קדושה.²⁶

וזהו גם התוכן של קדוש החודש – פעולה וחידוש של בית-דין, המקדשים²⁷ (חפצא ד') יום מסויים בתורה ראש חדש, יום שאינו יום המעשה²⁸ (ומקריבין בו קרבן מיוחד וכור) – עד אשר "והיה מדי חדש בחדרו (נעשה כמו) ומדי שבת בשבתו יבוא גוי".²⁹

ובלשון הרמב"ם³⁰ „שיקדשו בית דין ויקבעו אותו היום ראש חדש הויא שיהיה ראש חדש“, „שאין הראה קובעת אלא בית דין שאמרו מקודש הם שקובעין“. ³¹.

והדבר קשור גם לקדושת המועדות, לפי שישוד מצות קדוש

(26) וראה באורכה לק"ש חט"ז ע' 212 ואילך. ובכ"מ.

(27) וראה שמור עה"פ כאן (פט"ו, כד).

(27*) ייחזקאל מא, א.

(28) וראה פרשיagi הagiיה ייז, ב ד"ה וקידש חדש – למלוספין" (ובא ביחיד עם "מנה מים) וקידש עצרת, ובפרש"י "בקרכנותו". ובלבולו א"ח (ר"ס תי) יום שיש בו קדושה הוא יותר משרמיימי החול כיון שביאין בו קרבנות מסווגין כמו ביטיש".

(29) ישע"ס, סוף. וגם עתה עד"ז (וח"ג ע. ב. ובכ"מ – כנמנן במתלה לזרה – ניצוצי זוהר ועדין).

וראה שורת הרמב"ע מפanco (ס"ט. הובא להלכה במג"א או"ח סת"י ז סק"ב): וכשם שאין תחנה ברגלים כך אין תחנה בר"ח .. הנוהגין להתענות ערבית ר"ח ג"כ מרבים בכבוד הלילה ויום המחרת, שהרי הקישו הנבאים ר"ח לשבת בכמה מעלוות טבוות גבי שער החצר הפנימית ובכא כל בשר להשתחוות, והתורה הקישתחו למיעדי השמחה לתקוע בחצוצרות על הקרבן, ותnen (ר"ה כד, א) ראש ב"ד אומר מקודש .. קבוע לו חותימה שווה לרגלים כ').

(30) הל' קדחה ח פ"א ה"ה.

(31) שם פ"ב סה"ת.

ג) לשיטת הרמב"ם⁴¹, "הלכה למשה מסיני הוא שזמנן שיש סנהדרין קובלען על פי הראיה ובזמן שאין שם סנהדרין קובלען על פי החשבון זהה שאנו מחשבין בו היום ואין נזקינו לראייה", ולאחריה, לפיו וזה גם הקביעות על-פי החשבון נכללת במצוות קדוש החודש⁴². והרי באופן זה אין מקדשין, כנ"ל, ד"א אין מקדשין אלא על הראיה".

ז. ושוב בהקדמים הטעם לכך שנקט הרמב"ם, במנותו מצוה זו במנין המצוות, בלשון "ילךש חדשים ולהשכ שניים וחדשים" (כג''), ואילו בהלכות גופא כתוב בתחלת הלכות קדוש החודש: "מצוות עשה אחת והוא לחשב ולידע ולקבוע באיזה⁴³ יום תחלת כל חדש מחדשי השנה", ועל-דריך זה בפנים ההלכות – "מצוות עשה מן התורה על בית דין שיחשבו וידעו אם יראה הירח או לא יראה", ולא הזכיר כאן שתוכן המצויה הוא "ילךש החודש".

בפשטות, הטעם לשינוי זה הוא משומ שגם קבוע החדים ויעבור הימים על-פי החשבון נכללים (לשיטת הרמב"ם) במצוות קדוש החודש (ולא רק קבועות וקדוש על-פי הראיה בזמן שיש סנהדרין), וכןן.

אבל עדין דרושה הסברה: למה הזכיר הרמב"ם רק עניין זה בכלל המצוות-עשה ("לחשב ולידע ולקבוע

שהחילה קיים אצלו זמן, يوم מסויים, ולאחריו זה יש מקום לפועלותיו על יום זה ועל חפצי העולם ביום זה.

ולפיכך קדוש החודש היא "מצוה ראשונה", שכן תחילת פועליהם בית-ידי קדושה בזמן, שהוא התחלת המציאות, ולאחריו זה בא מעשה האדם, הפועל על חפצי העולם, שהם עניין של "מקום".

ו. אמנם, לבארה אין זה מספיק:

א) לא בכל פעם היו בתי-ידי מקדשים את יום ראש חודש בاميית מקדש (אפילו בזמן שבו היו מקדשים על-פי הראיה), שהרי "אין מקדשין אלא חודש שנראה בזמננו"³⁸ – כאשר ראש החדש שנראה ביום ל', כי "אין מקדשין אלא על הראיה"³⁹.

ב) במצוות "החודש הזה לכם" נכלל (לדעת הרמב"ם⁴⁰) גם "ולחשב שנים וחדשים בבית דין", ודבר זה נקבע בלשון "יעיבוד שנים", ולא "קדוש שנים".

(38) רמב"ם שם פ"ב ה"ח וכדעת רב"ע סנהדרין י"ד, ב (ש"ג).

(39) רמב"ם שם פ"ח ה"ח. וראה מנ"ח מצוה ד בתחלת ד"ה ונגה מצוה זו, דעתינו זה הוא לכrown – כי מה שמצוות קדש על הראיה, הוא עניין בפ"ע מזה שבב"ד אין מקדשים (אומרים מקדש) אלא חודש שנראה בזמננו.

(40) וכמ"ש במנין המצוות של (סימון בהערה).

1). משא"כ לדעת הרמב"ן (bahsgotio שם שורש א) שעיבור שנים הוא מצוה בפ"ע ולמדין ממשר את חדש האביב (בדעת הבה"ג. וכ"ה לדעת הסמ"ג מ"ע מו, מז) – הובאו בחינוך שם. וראה בארכיה ביאור הר"י פערלא לשם"ג לרס"ג מ"ע נ בתקלה. וראה שם ד"ה ולכן (ROL, א-ב) שתמה בזה שלא הזכיר הרמב"ם בהלי קדחה ח' העשה בעיבור שנים.

(41) הל' קדחה"ח פ"ה, ה"ב.

(42) וראה גם מ"ש בסהמ"ץ שבහערה 1.

(43) כה"ה בדפוסים שלפנינו, וכן במנין המצוות על סדר הלכות" בראש ספר הדין (אבל בס' המדע – ירושלים, תשכ"ד – שם "באיזה" בתיבה אחות).

(44) פ"א ה"ג.

דוד המלך⁴⁷: "עשה יರח (לשם מה –) למועדים".

וכשם שבנוגע לכל עניין הבריאה הכוונה אינה רק מילוי מטרת בריאותו של חפץ מסוים זה, אלא הכוונה היא שהדבר יפעל (או יוסיף) בכל הבריאה⁴⁸ ובכל פרטיה, וזאת ע"ז שכל דבר בבריאה "מייעץ" ומביא הוספה ליוסף בעבודתו⁴⁹ – ובזה יש חלוקה לכמה דרגות⁵⁰: מכשירי מצוה, מכשיר

למכשיר וכיוצא בזה, על-דרך-זוה (אף יותר מזה⁵¹) הוא בגין זמנו, שהשלמת מטרת הבריאה של חדשיו השנה אינה רק בקביעת

(47) תהילים קד, יט. וראה שמור' עה"פ כאן (פט"י, כב) בסופו: לך בראש לבנה בשבייל מועדות שייחיו ישראל כר' .. עמד דוד ופרש כר'. וראה ב"ר רפ"ז.

(48) להעיר מפס"ד הרמב"ם (הלו' תשובה פ"ג הד"ז) ד"צrik כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כו' עשה מצוה אחת כי הכריע כו' ואית כל העולם כלו'.

(49) וראה באורכה בהקדמת הרמב"ם לפיה"מ ד"ה אחר כן ראה להסתפק) שambil באורכה איך "scal הנמצאים תחת גלגול היהת נמצאו בשבייל האדם בלבד", וממשך לבאר, scal מין המדבר גופא נברא בשבייל החקם השלים שיוכל לעסוק בחכמתה האלקית ובמעשיה הטוב. עי"ש בפרטיות הירוקים באופו והשימוש בכל דבר בשבייל החכם (בפרט, והאדם בכלל).

(50) ראה שבת (קל, א): כורתין עזים לעשות חמץ לעשות ברול (לאיזומל של מילה – פרשי"י שם).

(51) שמצו"ע (בריאתו באופן) שהוא המשך אחד, ועד שכמה עניין תורה הוא גוזה אחד (ראה צפען מהד"ת כת, ב. מד, ב. שות"צ צפען דוינסק) ח"ב סל"ב. מעונח צפונות פ"ג). ועפ"ז יומתך הוא דהתורה לא תה' מוחלפת" (ראה רמב"ם רפ"ט מהל' יסודה". הלו' מלכים פ"י"א טה"ג. פיה"מ סנה"ה הקדמה לפ' החל היסוד התשיעי).

באי זה יום תחלת כל חדש", ולא כלל במצוה זו גם את עניין קידוש החדש, (לקבוע ולקיים על-פי הרואה?

ח. ויש לומר הביאור בזו:

כל הבריאה הרי היא בשבייל התורה ובשביל ישראל. והכוונה בכך היא לככל עניין הבריאה, השמים והארץ וכל צבאים, ואין הדבר כן רק בגין עלה התהווותם בכלל, אלא זה עניין תמידי.

תוכן עבדותו של היהודי הוא בגלות ולהביא לידי פועל את התכליות "שביבל התורה .. ובשביביל ישראל" בבריאה. וכך אשר יהודי מקיים מצוה בחפץ בעולם, הוא ממלא ומושלים בכך את מטרת הבריאה – "בשביבל" – של דבר מסוים זה⁵² (שהיא: "בשביבל התורה ובשביביל ישראל") וממילא הדבר נעשה חפץ של מצוה וכו'.

ולדוגמא: כאשר היהודי עושה מעורר הbhמה קלף עברו ספר תורה, תפילה ומזוזות, ע"ז מתملאת ונשלמת מטרת (בריאת) עור הbhמה – מקלף זה נעשה חפצא תורה, ובגלוי.

ומאחר שגם הזמן הוא נברא⁵³, מובן, שכן הוא גם בגין למציאות הזמן, שהיא "בשביבל התורה .. ובשביביל ישראל". וזהו תוכן מצות קדושים החדש: עי"ז שישראל מקדשים חדשים – ראש חדש ומועדים – הם מגלים שמצוות הזמן לאמתתה היא בשבייל התורה ובשביביל ישראל. וכמו שפירש

(45) ראה לקו"ש חייט ע' 193 ואילך – דוגמא (ונפק"מ) בהלכה.

(46) כתורת הה"מ – הובא בסידור שער הק"ש עה, סע"ד ואילך). וראה לקו"ש ח"ז ס"ע 59 ואילך. וש"ג.

ראש החודש, הנעים גם לצורך המועדות⁵⁵, באופן שהזמן שבינתיים הוא מעין הקשר בלבד לקדושת הזמן של המועדות (שהרי על-מנת שיגיע זמן ראש חדש ומועדיו השנה יש צורך במציאות (ובידיעת) כל משך הזמן שבחודש וכוכו) – הנה יתר על כן: עצם החשובו – שבית דין "יחשבו וידעו אם יראה הירח"⁵⁶, דבר הנוגע לכל המשך מהלך הלכנה בכל החודש – הוא חלק מן המצוות-עשה גופא. המצוות-עשה אינה רק קידוש היום דראש החדש, אלא "יחשבו וידעו"^{56*},

כך שבכל משך הזמן גופא ניכרת בגלי התכליות "בשביל התורה .. ובסביל ישראל"⁵⁷.

ט. ויש לומר ש(גם) מטעם זה המצוות קדוש החודש היא "מצוה ראהונה שנצטו בה ישראל":

התכליות "בשביל התורה" ו"בשביל ישראל" שבונני הבריאה בכלל אינה קיימת באופן ישר ובגליו בכל הבריאה כולה; יש חפצים הנעים בעצםם קדושה או מצוה, או תשתיishi קדושה ותשתיishi מצוה, או למטה מזה, שבهم

(55) ראה רש"ם ב"ב שם.

(56) לרמב"ם שם ה"ז. וראה מנ"ח שם בתחלתו לדעת הרמב"ם גם החשבון צ"ל בא"י דוקא.

(56*) ולהעיר מהגינה שם: אמרה תורה מנה ימים וקידש חדש מנה ימים וקדש עצרת (דאתקש זל"ז). וראה תוד"ה אמרה שם.

(57) להעיר על תיריה מזו מסה"מ קונטורסיטים "مبرר ומוכר הנה"א את חילקו בעולם והינו בדברים הגשמיים אשר ע"י משיגן אלקות ה"ה רואה בהם עניין האלקי והינו מה שרוואה פרטני הנמשל בהמשל ואיך שהם דבר אחד ממש כוכו עיי"ש בארכבה.

וקדוש ראש חדש או מועדיו השנה⁵², דהיינו ימים מסוימים בחודש, אלא כאשר ניכרת ומורגשת בכל משך הזמן (גם לאחרי ראש חדש כו') התכליות "בשביל התורה" ו"בשביל ישראל"/, וזאת ע"ז שבית דין מקיימים את המצוות עשה .. לחשב ולידע ולקבוע באי זה יום תחלת כל חדש מחדי השנה", כאשר לשם כך ו��וקים ביתדיין לחשב ולדעת את פרטיה החשובות של מהלך הלבנה כו' (ו"יודען מקומות הכוכבים ומהלכם כו'").

כלומר: בנוסף לפעליה על זמו חדי השנה על-ידי קבועות וקדושים⁵³

(52) מועדיה ה' צריךין קידוש ב"ד (ב"ב קכא). א. נדרים עת, ריש ע"ב). וראה רש"ם ב"ב "שהיו מקדשים את החודש ע"פ הראי" ומתוך כדי מתقدس מועד בזמננו כו' אבל המועדים עצמן לא היו מקדשים כ"א החדשים .. וזה תיקון המועדות וקדושתן" (וראה רש"ם שם ד"ה שבת בראשית). וע"ז מבון פפי הוראש וו"ז נדרים שם. אבל ברשב"א בשם הר"ח (הובא בשטמי"ק ב"ב שם) "משמעותו מינה שהmonths צריכים קידוש בית דין לפחות בפעם המועד בימים זה והמועדש". וראה לשון הרמב"ם שם ספה "זה שאנו מחשבין בהזיה כו' ואומרין שר'ח יום פלוני ר'ו'ת ביום פלוני כו' וכביעת בני ארץ ישראל אותו הוא שהוא ר'ח או יום טוב". אבל בזאת המדבר בקדושים (ע"פ וא"י) רק בקביעות ע"פ חשבון. ובשם צ' שם: מפני שב"ד הגدول שבאי כבר קבעו זה היום ר'ח או יומ' טוב בין שזה היום פועלות ואת בחשבון או בראי' כמו שבאי שהיתה פועלות ר'ח או יומ' יה' ר'ח או יומ' טוב בין ביפורש אלה מועדיה ה' .. כלומר שיאמרו הם שהם מועדות. וראה לשון הרמב"ם שם ה"ז. ואכ"ם. וראה למן הערכה .54

(53) מב"ם שם פ"א ה"ז.

(54) והרי פשוט דגム על זה ה"ז אומרים קדושים מועדות מסוודה לב"ד (ל' המכילתא תשא לא, טו) וישראל דקדיםנה לוzmanים (ברכות מט, א). וראה השגות הרמב"ן לסתה מ"צ שם בסופו.

הם החדש הלבנה", היינו שאין כל אחד מהחדשים חלק אחד מ"ב' משנת החמה, אלא הם חדש הלבנה, שארכם עשרים ותשעה ימים ומהצאה (לערך); ובהמשך לזה מוסיף שאעפ"כ, כיון שהג הפסח מוכחה לחול בחודש האביב, ותקופות השנה נקבעות על-ידי (מהלך) החמה, ושנת החמה ארוכה משנת הלבנה באחד עשר ימים (לערך) – יש להסביר את התנים לפי מהלך החמה, ולכן בכל שתים או שלוש שנים קובעים בית-הדין שנה מעוברת (כהמשך דברי הרמב"ם בהלכה של אחריו זה⁶⁴). וכן שפרש הרמב"ם בפרקם הבאים, אשר "דברים שהן העיקר שמעברין בשביון – כדי שייהו השנים שני החמה"⁶⁵.

אלא שמשמעות לשון הרמב"ם ממשען שעיבור זה אינו רק לצורך המועדות, על-מנת שפסח יהול בזמן האביב (ובפרט שהרמב"ם לא הזכיר זאת כלל בהלכה זו, אלא רק הביא את חלק) הפטוק, "שמור את חודש האביב", כי אם זהו דין בשנה בכלל, שהיה הזוגים שני חמה⁶⁶, ורק שהדבר נלמד מ"שמר את חודש האביב"⁶⁷.

וציריך להבין:

אע"פ שהמחזור, כללות משך י"ט שנים, מתאים לשני החמה, מצד ההוספה של חדש העיבור [כך שלעת סוף המחזור (י"ט שנה) משתנות שנות הלבנה לשנות החמה, ואז"י "לא ישאר

מקיים אדם מישראלי "כל מעשיך יהיה לשם שם"⁵⁸ או "כל דרכיך דעהו"⁵⁹; ויש דברים שהם רק מכשייר או מכשיר דמכシリ, ואך פחות מזו, עד שבאופן ישר ובאופן גלוי אין כל קשר ביניהם ליודי ולתורה, ואין זאת אלא של-ידי פעליה בפרט אחד ממיין זה נעשית עליה בכל המין,

[ועל-ידך ביאור רבינו הוזק בתניא⁶⁰ בנווגע לקרבתו, שעלי-ידי הקרבת בהמה אחת "היה כל החיה עולה לה... וכל הצומח על ידי עשרון סולת אחד בollow בזמן כו", ועל-זריזה (אף יותר מכך) בצדקה, אשר "החומר מעלה עמו כל הארבע יודת לה' להיות מכון לשפטו יתרך".]

אולם בנווגע למציאות ה"זמן" הנ"ל, הנה קיום מצות קדוש החודש הוא עלי-ידי תפkidם של הבית-הדין "לחשב ולידע ולקבוע באיזה יום תחלת כל חדש מחדש של ישראל (בית-הדין) היא בכל זמן"⁶¹ החדש באופן ישר.

ג. עפ"ז יש לבאר את דיקוק לשון הרמב"ם בראש הלכות קדוש החודש: "והשנים שאנו מחשבין הם שני החמה שנאמר⁶² שמור את חדש האביב". הפירוש הפשטוט בזה הווא⁶³: בתחלת ההלכה כתוב הרמב"ם ש"חדש השנה

(64) בה"ב שם.

(65) פ"ד טה"ד.

(66) ראה בארוכה לקו"ש חת"ז ס"ע 95 ואילך.

(67) ובסה"מ שם בסופו: ואמרו שמר את חדש האביב הורה כי נשנתו ראוי שנסמור בה פרקי השנה, ולכן תהי' שימושית. בהוצאתם קאפקה פרקי השנה, וואז"י יתנו חמה".

"ולפיכך יהיו שנות חמה".

(58) אבות פ"ב מ"ב.

(59) משלוי ג, ז.

(60) פ"ל"ז.

(61) עפ"ז יש לומר הכוונה בישראל לקדשיניהו לזמן נס"י במובן הרחב, לא רק ר"ח והימים טובים, אלא לכל המשך הזמן.

(62) אהא ט, א.

(63) ראה פירוש לרמב"ם שם.

בתורה התלויים בשנת החמה⁷² (שס"ה) – וולדוגמא: הקטורת ש„היתה נعشית [מדי] שנה וכך בכל השנים כולם] – שס"המנה . . . נגנד ימות החמה⁷³ – אע"פ שע"ז נוצר הכרה לפדות את השיריים ולהורידם ממועד לחול⁷⁴ – ולשם כך נצטוינו להיות „מחשבין . . . שני חמה“ כפושוטו⁷⁵.

יב. על-פי כל הניל יובן גם הקשר בין „פתח בבראשית . . . כח מעשיו הגיד

(72) ע"פ הניל יומתך מאמר רבי שלאי (מכות כא, טע"ב) תרי"ג מצות . . . שלש מאות וששים וחמש לאורי מנין ימות החמה [וכרמב"ם בהקדמתו לספר היד בסופה: מצות ל"ת שלש מאות וששים וחמש טינון להם מנין ימי שנת החמה. יתרה מזה מוזה בהקדמותו לסתמ"ץ „מצות ל"ת שס"ה מס' 509 ימי השנה המשמשית“ (ואח"כ מוסיף „וזה המספר נזכר . . . בסוף גمرا מכות . . . נגנד ימות החמה“ היינו שזו פ"י מroz"ל זה). ולהעיר מרשי"י (רב"ץ) מכות שם ד"ה שס"ה „שבכל יום מזוהירין עלייו שלא לעבר“. ובתנומא תצא כי: ושס"ה מצות ל"ת מכון ימות החמה ובכל יום יומי שהחמה זורחת עד שהיא שוקעת צוחת ואומרת לאדם גורוני עלייך . . . אל תעבור כי כו' [הובא ג"כ בסהמ"ץ לרמב"ם שב: ואמרו ג"כ על דרך הירוש . . . מצות ל"ת מספר מני הינה כלומר כל יום ויום אומר לך לאדם אל תעשה כי עבירה].

(73) נוסף על הרוארה החמה בתקופתה . . . אמר ברוך עושה בראשית" (ברכות טט, רע"ב) אבל זה אינו בכלל שנה אלא, כל כ"ח שניין" (ברכות טט. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח).

(74) ברכות ו, טע"א. ירושלמי יומא פ"ד, ה"ה.

(75) שקליםים פ"ד מ"ה. ברכות טט.

(76) וכן המוכר בית בכתבי ערי חומה הריה זה גואל מיד וגואל כל שנים עשר חדש (משנה ערכין לא, א), ולדעת רבינו (שם) „לייתן לו שנה ועיבוריה“, בין בשנה פשוטה בין בשנה מעוררת ונונין לו שנות לבנה והימים שיתריהם בשנת (שנתה) חמה על שנות לבנה (דהיינו אחד עשר יום שממה אנו מעברים את השנה“ (פרשי" שט) – אבל זה בעניין דרישות.

מןין ימי החמה בכל תשע עשרה שנה חוץ משעה אחת וארבע מאות ושלשים וחמשה חלקים⁷⁶,

הרי בפועל, כל שנה בפני עצמה – מכל השנהים – אינה שנת חמה, שס"ה ימים, אלא (שנים עשר חדש לבנה –) שנד" יום⁷⁷, או (שלשה עשר חדש לבנה –) שפ"ג יום⁷⁸.

יא. ועל-פי הניל יש לומר:

67

אחר שמצוות קדוש החודש בא לגלות את מטרת בריאת הזמן, בשבייל התורה ובשביל ישראל, וככל שע"ז נשאה הזמן, „מציאות של תורה“ – הרי מוכנת הדגשת הרמב"ם „והשנים שאנו מושבין הם שני חמה“, שכן הכוונה היא לפועל באמצעות מצוה זו בכל פרט למציאות הזמן; לא רק בחילק הזמן ד„חודש“ (התלוי בסביבה הלבנה), אלא גם בזמן ד„שנה“ (התלוי בסביבה החמה) – שהרי אין לבנה שנה כלל⁷⁹.

ומילא אין די בחישוב התקופות כו' לפי מהלך המשך ריק (על-מנת לדעת מתי להוציא את החדש העברי) כדי שפסח וחודש ניסן יחולו בזמן האביב⁸⁰ (שהוא ריק פרט ודין בחודשי השנה), אלא זמן השנה גופא, כולה, צריך להעתה מציאות של תורה מצד עצמו (וע"ז יגיע זמן החמה למטרת בראיתו), וזאת ע"ז שביתidine מחשבים את שני חמה גופא.

ולכן מצינו כמה דיןיהם ומצוות

(68) רמב"ם שם פ"ז ה"י. וראה שם ה"יא: נמצא במחזור שהוא כזה . . . והשנים שני החמה.

(69) ראה רמב"ם שם ה"ד החשbon בדיק.

(70) ראב"ע עה"פ כאן.

(71) ראה רמב"ם שם פ"ד ה"א.

עתיד להיות „מקבי נדחי ישראל“⁸⁰, ואזיו יקיים הייעוד „ואשכבה שופטיך (שענינים – תורה) כבראשונה“⁸¹, וישבו ישראל להיות „מחשבין וקובעין חדשים ומעברים שנים... בארץ ישראל“⁸² על-פי הראה, על-ידי הסנהדרין⁸³ אשר מקבע תוקפם⁸⁴ הוא – בלשכת הגזית של עלי-ישראל, המזבח⁸⁵ שבבית המקדש בארץ ישראל, במהרה בימינו ממש.

(משיחות ש"פ חורין תש"ג),
שבת בראשית (התונדות ב) תש"ד⁸⁶

(80) רמב"ם הל' מלכים רפ"א ובסוף הפרק שם.

(81) ישע'י א, כו. וראהuko"ש ח"ט ע' 105 העירה .74.

(82) רמב"ם הל' קדחהח פ"א ה"ת. וראה שם רפ"ה וסוף פ"ה. ובארוכה בסהמ"ץ שם. ועפ"ז מובן הקשר גם לפניו דפרשי"ב מה טעםفتح בבראשית" בנווג לארכ' ישראלי, כי גם מצות קדחהח, „שאין עושין אותו אלא סנהדרין שבאי" (שם רפ"ה) וגם „חשבון שנלו" הוא רך „לידיע יום שבכו בנו ארץ ישראל" (שם ספ"ה) מורה שיהי תמיד בנו"ארץ ישראל„ ולא מיחה אותן*. האומה מכל וככל – וראה צפ"ען לרמב"ם ספ"ה שם. י"ד סרל"ד. וראה רמב"ם שם פ"ה ה"א ד"קבויות ר"ח

(83) ראה רמב"ם שם פ"ה ה"א ד"קבויות ר"ח עפ"ה הרואי' וuibhor השנה מפני החומר אין עושין אותו אלא סנהדרין שבארץ ישראל או בית דין הסמכין בארץ ישראל שנתנה להם הסנהדרין רשות*. ועדז' בסהמ"ץ שם. (אבל ראה ה"ג שם. וראה באורונה השגות הרמב"ן לסתהמ"ץ שם. ושיקט בכת"ם בישוב דעת הרמב"ם. ובכך).

(84) ע"ז ח, סע"ב. וש"ג. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"א-יג. ולදעת הרמב"ן (שבהערה הקודמת) „בטלו כל הדינין התלויין בב"ד הגודול".

(85) ירושלמי מכות פ"ב ה"ז. מכילתא ס"פ יתרו (ר"ש משליטים). משפטים כא. יד. פרשי ר"ש משליטים. וראהתו שם ושם.⁸⁷

לעמו לחתם להם נחלת גוים" ובין החודש הזה לבם שהיא מצוה ראשונה שנצטו בה ישראל" (וכן"ל ס"ג – שיש שכנות בין שני עניינים אלו):

ענין "כח מעשיו הגיד לעמו לחתם נחלת גוים" – כיבוש ארץ ישראל – מרמז ומורה (גם עלי) העבודה של "וכבשו"ה⁷⁸, כיבוש (גשמיות) העולם, שבני ישראל "יכבשו"ו" יהפכו לקדושה (על-דרך ארץ ישראל, ארץ הקודש), דהיינו, המשכת הקדשה במקומם.

וזהו הקשר לתוכן ענין „חודש הזה לכטם“ – שהוא המשכת הקדשה בזמנן: ע"פ ש„זמן" הוא חלק מההיסטוריה, ובאופן שלא ניתן להאריכו או לкратeo, והוא חל בגדירו – עבר הווה ועתיד – על הכל בשווה, הנה ישראל עושים אותן למציאות (חפצא) של תורה ומצוות; ולא רק את „חדשי הלבנה“, שעיליהם נאמר „ישראל מונין לבניה"⁷⁹ (לחיותם-domim, אלא גם את „שני החמה“ השינויים לבניה) והם השיכרים ישירות למועדדים, לכואורה לאומות העולם, המוננים לחמה⁸⁰ – אף אותן מהפכים ישראל, כד ש„השנים שאנו מחשבין הם שני חמה"; אף מציאות זו נעשית זמן יהודי, שנה יהודית, ופרט במציאות התורה, „ראשון הוא לכם לחדי השנה".

ועל-ידי עבדתנו בכיבוש הארץ ברוחניות, וכן בכ"כיבוש" הזמן, נמהר בפועל את כיבוש ארץ ישראל גם בגשמיות, בביאת משיח צדקנו, אשר

(77) ראהuko"ש ח"ז ע' 2 ואילך. ח"כ ע' 2 ואילך. ושם⁸¹.

(78) בראשית א, כה.

(79) סוכה כת, א. ב"ר פ"ז, ג.

*) בהוצאת קאפו: ולא ירש את שרירות האומה מגורי.